

Fundació
Eulàlia Torras de Beà
Institut de Psiquiatria i Psicologia
del Nen i de l'Adolescent

CRIAR ELS FILLS EN EL SXXI LA CRIANÇA : SEGONES OPORTUNITATS

Sònia Ricart i Palau
Psicòloga clínica
CSMIJ de Gràcia
Fundació Eulàlia Torras de Beà

Objectiu com a psicòlegs en la criança: ajudar als pares a empatitzar amb els fills

Tenim l'oportunitat de canviar l'interès dels pares per la conducta, per l'interès vers les emocions i els sentiments dels fills

Quan els sentiments del nen envers a sí mateix i als altres canvien també canvia la seva forma de comportar-se envers l'entorn

Els avenços científics i la criança

Probable existència de sistemes bàsics instintius relacionats amb l'instint maternal, l'ansietat de separació, l'adaptació social.....representats en l'escorça talàmica i límbica

Aquests avenços tenen relació directe amb els afectes, les emocions, la conducta humana, els processos d'aprenentatge, les pulsions motivacionals, etc.

La neurociència

Els avenços en neurociència han confirmat posicions teòriques defensades fa anys per la psicologia, com la importància de les primeres experiències en el desenvolupament, o la importància de l'empatia en el comportament social gràcies a les neurones mirall

Neurociència i educació

Els períodes sensitius

Des de la gestació fins els 18 anys passem per uns períodes en els quals uns aprenentatges són molt més senzills que d'altres.

El cervell està disposat a aprendre determinades coses en determinats moments

El nen té instints que cal ajudem a desenvolupar

Neurociència i educació 2

Podem transmetre als pares:

Per aconseguir crear hàbits són necessaris els actes
repetitius però lliures

No es pot aprendre a la força

La motivació emocional és indispensable per
l'aprenentatge

Neurociència i psicoanàlisi interactuar per evolucionar

- Es poden establir connexions entre entitats neurals concretes i alguns conceptes psicològics i psicoanalítics. (*Pankseep*)
- Seria convenient que la psicoanàlisi promogués l'avaluació empírica de les idees i les neurociències tinguessin més en compte les dinàmiques emocionals

Pràctica clínica

Sovint ens consulten famílies que l'únic que tenen en comú és la necessitat de tenir una segona oportunitat per criar els seus fills

Famílies reconstruïdes de formes diverses

Pares separats i vivint en països diferents

Mares/pares que no han viscut amb el fill durant molt de temps

Pares adoptius

LA TEORIA DE L'APRENTATGE COMPATIBLE AMB EL CERVELL

Els principis d'aprenentatge del cervell (Caine i Caine 1997)

- El cervell és un òrgan social: Al llarg del 1er i 2n any de vida el cervell està més flexible impressionable i receptiu que en qualsevol altre moment
- La cerca de significat es innata
- L'aprenentatge és un procés de desenvolupament
- L'aprenentatge complex s'incrementa pel desafiament i s'inhibeix per l'amenaça
- Cada cervell està organitzat de forma única

1r CAS CLÍNIC

Dues bessones compartint finalment la vida

- Motiu consulta: Possible TDAH. Molt nerviosa i moguda.
 - Adoptada als 20 mesos. Havia viscut en un centre des del naixement. S'havia fet un altre intent d'adopció.
 - Caminava però no parlava.
 - Va patir durant molt de temps enuresi nocturna i dificultats per dormir.
 - Relació més estreta amb fig. paterna
 - Exploració psicològica: Col·laboradora, li resulta molt difícil mantenir-se asseguda, és necessari contenir la seva ansietat, seient a prop seu perquè pugui fer les tasques.
 - Nivell intel·lectual border-line
- Motiu consulta: Possible TDAH. Nerviosa i moguda, però menys que germana.
 - Adoptada als 21 mesos. Va arribar al centre als 18 mesos (edat en què les nenes es van conèixer). Pares biològics anaven amb nena amunt i avall a casa de familiars.
 - Sempre molt alegre.
 - Control esfínters als 3a. No ha tingut dificultat per dormir.
 - Li va costar acceptar la fig.masculina. Relació més estreta amb mare
 - Exploració psicològica: Col·laboradora, no té espera, necessita estar fent sempre alguna cosa. És possible contenir-la verbalment.
 - Nivell intel·lectual dins del terme mig

1r CAS CLÍNIC

Dues bessones compartint finalment la vida

- Dibuixa figures desarticulades, les diferents parts del cos no es connecten entre sí.
 - No hi ha diferenciació entre un sexe i l'altre ni entre les edats dels pares i fills. Gran confusió.
 - Destaquen les seves dificultats per organitzar el pensament i el seu alt nivell d'ansietat que no li permet relaxar-se en cap moment, ni de nit ni de dia .
 - Trastorn mixt del desenvolupament. Encara que ella està molt interessada en aprendre i fer les coses el millor possible, la seva desorganització personal no li permet evolucionar de forma adequada
- Dibuixa figures adequades a la seva edat .
 - Figures amb diferenciació entre sexes, encara que amb confusió entre edats.
 - Elements regressius, necessita que la gratifiquin constantment.
 - Té por a no ser acceptada, necessita caure bé a tothom.
 - Fa el paper de protectora de la germana.
 - Estructura immadura-depenent. No té dificultat per relacionar-se amb els altres però la seva necessitat de ser acceptada li crea una gran inseguretats i un alt nivell d'ansietat.

1r CAS CLÍNIC

Dues bessones compartint finalment la vida

- La 1ª nena va començar tractament un cop per setmana.
- Passats pocs mesos, pares parlaven de millores i reclamen ajuda per l'altra germana.
- La 2ª bessona ha empitjorat el seu comportament. A casa preocupa la gelosia que aquesta sent per la primera. A l'escola ha començat a suspendre i no pot estar concentrada ni 5'.
- Aquesta manifesta la seva insatisfacció i les seves dificultats per acceptar que el que havia estat el seu rol fins ara, ser la més capaç de les dues, comença a perillar. Adopta una actitud regressiva, es fa cuidar buscant un nou rol que faci que els pares hagin d'estar per ella.
- Els rols familiars rígids mostraven inseguretats. La flexibilitat en els rols familiars és un signe d'evolució positiva i millora la vinculació entre tots els membres de la família.

2n CAS CLÍNIC

NENA DISPERSA I POC ADEQUADA ?

- Nena de 11 anys, fa 3 mesos que ha arribat a Bcn. Consulten perquè està dispersa i va patir abusos d'un cosí 4 anys més gran que ella en el seu país d'origen.
- Mare i nena originàries d'un país sud-americà.
- Mare ve a Espanya als 3 anys d'edat de la nena. Els pares estaven separats, pare no els hi passava la pensió i no va permetre que la mare s'endugués a la nena.
- Nena es queda a càrrec del pare i la família d'aquest. L'àvia paterna mor als dos anys d'anar-se'n la mare.
- La mare aquí té una nova parella i un fill de 5 a.
- Primeres experiències d'aquesta nena: Cesària programada, mare va criar a la nena en solitud tan a la clínica com a casa. Nena es va agafar al pit sense dificultats .Va ser un bebè fàcil, molt "enmadrada".

NENA DISPERSA I POC ADEQUADA ?

En la 1ª entrevista que tinc amb mare i company d'aquesta, aquest expressa la seva preocupació degut a que no sap com acostar-se a la nena. Explica que ell és afectuós, però no s'atreveix a acostar-s'hi degut a les vivències (abusos) que ha tingut. La mare diu que ell es queixa de que la nena expressa poc les coses que fa per ella.

Explico que es pot ser afectuós amb el to de veu i les paraules i que la nena necessita temps per adaptar-se a tots els canvis que està vivint. I que encara que no es mostri molt expressiva segur que agraeix que la cuidin i estiguin per ella.

NENA DISPERSA I POC ADEQUADA ?

En l'entrevista posterior a l'exploració amb la mare i el seu company (han passat dos mesos), em diuen que les coses han canviat molt en relació al contacte afectiu. Abans era molt distant, ara està tot el dia enganxada a ells. El company de la mare diu que fins i tot se sent una mica incòmode. La mare diu que l'altre dia la nena a l'anar-se'n a dormir li va donar un peto a la boca "amb saliva", afegeix que ella els hi dona als fills petons als llavis però no a la boca.

Penso en els tests projectius on apareixen la confusió: barreja de sentiments de desig, plaer i culpa, els sentiments de soledat abandonament i desconfiança.

Parlo d'ajudar a diferenciar a la nena de posar-se en el seu lloc, que hem de tenir en compte que ha estat sense cap tipus de contacte afectuós durant molt de temps i el contacte físic que ha tingut no l'ajudat a diferenciar les coses, si no tot el contrari.

Quan el vincle pares-fill es trenca o s'ha de crear un nou vincle

Aquests pares senten que han perdut l'oportunitat d'ajudar als seus fills en les seves etapes primerenques. En aquests casos, l'objectiu del professional és adaptar la criança a les circumstàncies del nen i la família que tenim davant .

Acostant-nos a aquestes famílies sent molt curiosos amb com transmetem el que creiem poden fer a partir d'ara per criar i educar els seus fills.

Reconstruint o construint el vincle entre ells.

Ajudant-los a refer les seves vides en comú fent equip amb els seus fills.